

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/174/2023
Identifikačné číslo spisu:	1503899752
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1503899752.5

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne PROFITable, s. r. o., so sídlom Mlýnská 326/13, Trnité, Brno, Česká republika, IČO: 06178782, zastúpenej advokátom, JUDr. Rodolfom Priečinským, Bratislava, Lackova 1, IČO: 34398694, proti žalovaným 1/ W. K., I., L. 5, 2/ O. S., Z., K. XXX/X, zastúpenými advokátskou kanceláriou LÖWY & LÖWY s. r. o., Bratislava, Slowackého 56, IČO: 47236230, o zaplatenie sumy 1.017.750,45 eura s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B5-12C/313/2003, v konaní o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. apríla 2023 sp. zn. 8Co/20/2023-1711, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 25. apríla 2023 sp. zn. 8Co/20/2023-1711 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V - v súčasnosti Mestský súd Bratislava IV (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 05. októbra 2017 č. k. 12C/313/2003-1019 uložil pôvodnej žalovanej 1/ - zomrelej W. S., a žalovanému 2/ zaplatiť spoločne a nerozdielne pôvodnej žalobkyni (obchodnej spoločnosti AQA Restaurant & Pub, s.r.o.) sumu 466.313,50 eura s vymedzeným úrokom z omeškania, a to všetko u každého žalovaného len do výšky ceny nadobudnutého dedičského podielu po poručiteľovi O. S., zomr. XX. O. XXXX, vo zvyšku žalobu zamietol a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania.

1.1. Súd prvej inštancie konštatoval, že sa žalobkyňa domáhala zaplatenia náhrady za vložené investície do rekonštrukcie nehnuteľnosti na L. ulici č. X v I., ktorá je vo vlastníctve žalovaných, vo výške zodpovedajúcej zhodnoteniu tejto nehnuteľnosti, a to ako právny nástupca pôvodnej nájomníčky B. D., ktorá mala na základe nájomnej zmluvy zo dňa 15. augusta 1999 uzatvorenej s pôvodnou žalovanou 1/ a jej manželom, vykonať stavebné úpravy prízemí objektu, v dôsledku ktorých sa mala hodnota nehnuteľnosti zvýšiť o sumu 25.960.750 Sk, a zároveň aj ako nájomca nehnuteľnosti na základe nájomnej zmluvy, ktorý vykonal stavebné práce v suteréne objektu v hodnote 4.700.000 Sk. V dôsledku vyslovenia neplatnosti oboch nájomných zmlúv bola žalobkyňa v inom konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I zaviazaná k povinnosti predmetnú nehnuteľnosť vypratať.

1.2. Súd prvej inštancie sa riadil závermi odvolacieho súdu vyslovených v uznesení č. k.

15Co/223/2010-516 zo dňa 31. októbra 2012, ktorým bol v poradí prvý rozsudok súdu prvej inštancie zrušený so záverom, že uplatnený nárok žalobkyne je nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré obohatenie žalovaní prijali vo forme investícií žalobkyne do nehnuteľnosti v ich vlastníctve bez právneho titulu, keďže nájomné zmluvy sú neplatné. V ďalšom konaní preto skúmal výšku zhodnotenia nehnuteľnosti pre ustálenie výšky nároku žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia. Vykonaním znaleckého dokazovania mal súd za preukázané, že rozdiel medzi hodnotou predmetnej nehnuteľnosti pred stavebnými úpravami realizovanými žalobkyňou, resp. jej právnou predchodkyňou, a po nich predstavuje celkovo sumu 541.000 eur. K vznesenej kompenzačnej námietke uviedol, že nespĺňa základné náležitosti právneho úkonu, najmä nespĺňa požiadavku zrozumiteľnosti a určitosti, vyčíslenie nie je relevantne zdôvodnené a nemá žiadny reálny základ. Súd prvej inštancie dodal, že napriek tomu, že žalovaná strana nesie v tomto smere dôkazné bremeno, nepredložila relevantné doklady a dôkazy na preukázanie výšky svojho započítavaného nároku. Nepovažoval za hospodárne s ohľadom na dĺžku a doterajší priebeh sporu ako aj nečinnosť žalovaných, vykonať žalovanými navrhované znalecké dokazovanie na zistenie výšky obvyklého nájmu v rozhodnom čase, resp. zistenia všeobecnej ceny nájmu, keďže v konaní nebolo jednoznačne preukázané aká suma zodpovedá trhovej všeobecnej hodnote nájomného v danom čase a mieste a ustálil, že výška nájomného pôvodne dojednaného zmluvnými stranami je primeraná. V tomto smere vychádzal z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júna 2009 sp. zn. 4Cdo/104/2008. Bezdôvodné obohatenie žalobkyne v období od októbra 2003 do júna 2007 ustálil na sumu 74.686,50 eura, a po započítaní pohľadávky žalovaných voči žalobkyni zaviazal žalovaných zaplatiť žalobkyni sumu 466.313,50 eura.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 31. marca 2020 č. k. 8Co/134/2018 - 1374 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti zmenil tak, že žalovanej 1/ a žalovanému 2/ (už aj v postavení právnych nástupcov pôvodnej žalovanej 1/ - zomrelej W. S., každému samostatne uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni po 233.156,75 eura s úrokom z omeškania, s tým že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania.

2.1. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď v zmysle pokynov odvolacieho súdu nariadil znalecké dokazovanie z odboru stavebníctva za účelom zistenia výšky zhodnotenia nehnuteľnosti žalobkyňou a jej právnou predchodkyňou vzhľadom na potrebu ustálenia výšky bezdôvodného obohatenia žalovaných. Pre posúdenie výšky nároku žalobkyne správne vzal za základ ustanoveným znalcom Ing. S., PhD. vypracovaný znalecký posudok v spojení s jeho doplnením č. XX/XXXX. Žalovaní v súvislosti s ich kompenzačnou námietkou v priebehu konania nevzniesli požiadavku na korekciu znaleckého dokazovania v rámci nariadenia jeho doplnenia týmto znalcom.

2.2 . Odvolací súd zdôraznil, že si žalovaní v rámci procesnej obrany v konaní uplatnili námietku započítania do výšky sumy uplatnenej žalobkyňou s odôvodnením, že ich nárok je voči žalobkyni vyšší než voči ňou uplatnený nárok. Žalovaní ale podľa súdu nepredložili relevantné dôkazy na preukázanie výšky nimi započítavaného nároku. Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaní navrhli, aby súd zistil, aké bolo obvyklé nájomné za nehnuteľnosť v období od 15. augusta 1999 do 01. septembra 2012, na čo súd prvej inštancie za účelom posúdenia daného návrhu na doplnenie dokazovania odročil pojednávanie na neurčito. Písomným podaním žalovaní žiadali odročiť pojednávanie z dôvodu, že sami požiadali Doc. Ing. I. o vypracovanie znaleckého posudku. Na ďalšom pojednávaní žalovaní navrhli vykonať znalecké dokazovanie na určenie výšky obvyklého nájmu v rozhodnom období, nakoľko nemali finančné prostriedky na zaplatenie znaleckého, ktoré by podľa nich nebolo predložením súkromného znaleckého posudku zohľadňované v rámci rozhodovania o náhrade trov konania. Konajúci súd na pojednávaní rozhodol, že navrhované dokazovanie nevykoná. Žalovaní však na preukázanie svojho nároku predložili vyjadrenie Národnej asociácie realitných kancelárií Slovenska.

2.3. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil návrh žalovaných na vykonanie znaleckého dokazovania súdom za nehospodárny. Podľa odvolacieho súdu bol žalovaným poskytnutý dostatočný priestor na preukázanie výšky nároku uplatneného v konaní započítanou námietkou, a preto nimi navrhované vykonanie znaleckého dokazovania súdom po 10 rokoch je v absolútnom rozpore s čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), a navyše pre jeho nariadenie súdom neboli splnené predpoklady vyplývajúce z § 207 ods. 1 CSP. Pokiaľ aj žalovaní predložili vyjadrenie Národnej asociácie realitných kancelárií Slovenska k výške ceny nájomného v období rokov 2000 - 2013 s vlastným výpočtom, ktorý mal predstavovať dlžnú sumu za

užívanie nehnuteľnosti v ich vlastníctve žalobkyňou titulom bezdôvodného obohatenia, tento prostriedok procesného útoku správne vyhodnotil súd prvej inštancie ako nepostačujúci pre objektívne posúdenie výšky nároku žalovaných, vzhľadom na to, že jeho sila bola spochybnená rozdielnymi závermi znaleckých posudkov vypracovaných Ing. A. na základe objednávky žalobkyne. Súd prvej inštancie tak podľa odvolacieho súdu správne vyhodnotil výsledky vykonaného dokazovania keď uzavrel, že v konaní nebola jednoznačne preukázaná suma zodpovedajúca všeobecnej hodnote nájomného za užívanie nehnuteľnosti žalovaných v danom čase a mieste, a tým potom správne ustálil, že výška nájomného dojednaná medzi zmluvnými stranami v ich nájomnej zmluve, ktorá bola posúdená ako neplatná je primeraná.

3. Najvyšší súd (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) konajúci o dovolaní žalovaných uznesením z 13. decembra 2022 sp. zn. 7Cdo/262/2021 rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 31. marca 2020 č. k. 8Co/134/2018 - 1374 zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Dovolací súd mal za to, že v konaní došlo k zásahu do práva žalovaných na spravodlivý proces postupom súdov nižších inštancií tým, že neprijateľným spôsobom odôvodnili nevykonanie nimi navrhovaného znaleckého dokazovania za účelom zistenia výšky bezdôvodného obohatenia žalobkyne spočívajúceho v užívaní nebytových priestorov nachádzajúcich sa v nehnuteľnosti v spoluvlastníctve žalovaných pre neplatnosť nájomnej zmluvy. Súdy boli povinné vykonať dokazovanie na účely dôsledného posúdenia tvrdení žalovaných týkajúcich sa ustálenia skutočností ohľadom obvyklého nájomného v danom mieste a čase, ktorého predmetom sú obdobné nebytové priestory, a teda vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalobkyne a zároveň, či práve na úkor žalovaných došlo k bezdôvodnému obohateniu.

3.2. Dovolací súd mal ďalej za to, že konštatovanie odvolacieho súdu, podľa ktorého za dôkaznej situácie, keď nebolo jednoznačne preukázané aká suma zodpovedá všeobecnej hodnote nájomného v danom čase a mieste, je výška nájomného pôvodne dojednaná medzi zmluvnými stranami jediná v konaní objektivizovaná, i primeraná vyznieva zmätočne, ak z odôvodnenia vyplýva, že súdy mali k dispozícii i znalecké posudky vypracované na základe objednávky žalobkyne vo veci určenia všeobecnej hodnoty nájmu nebytových priestorov, ktorých sa týka tiež nárok žalovaných v danej veci, s ktorými znaleckými posudkami ako listinnými dôkazmi sa súdy nevysporiadali, resp. neuviedli prečo nie sú pre danú vec použiteľné. Rozporuplná bola podľa odvolacieho súdu i dedukcia odvolacieho súdu o nesplnení predpokladov na nariadenie znaleckého dokazovania na ustálenie všeobecného nájmu nebytových priestorov v rozhodnom období na návrh žalovaných s odôvodnením, že v danom prípade sa nejedná o posúdenie skutočností, na ktoré je treba vedecké poznatky, navyše bez vysvetlenia čo súd viedlo k takémuto záveru, a to za súčasného odmietnutia vyjadrenia Národnej asociácie realitných kancelárií Slovenska k výške ceny nájomného za rozhodné obdobie s vlastným výpočtom, ktorý výpočet mal predstavovať odplatu za užívanie nebytových priestorov žalobkyňou ako bezdôvodné obohatenie. Protirečivé bolo podľa odvolacieho súdu potom aj následné konštatovanie súdov, že tento dôkaz predložený žalovanými je nepostačujúci pre objektívne posúdenie výšky nároku žalovaných preto, že jeho sila bola spochybnená rozdielnymi závermi znaleckých posudkov predložených žalobkyňou, ktoré dôkazy ale súdy nepoužili. Najvyšší súd v tejto súvislosti zdôraznil, že ak žalovaní predložili odborné vyjadrenie, ktoré podľa odvolacieho súdu nebolo relevantné, bolo jeho povinnosťou žalovaných o tom poučiť, aby im bol vytvorený priestor na prípadné podanie návrhu na zadováženie takéhoto odborného vyjadrenia súdom.

3.3. Vzhľadom na žalovanými dôvodne vytýkané vady zmätočnosti, a tým dôvodnosť dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné, a preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Odvolací súd, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, rozsudkom z 25. apríla 2023 č. k. 8Co/20/2023-1711 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti tak, že žalovanej 1/ určil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 233.156,75 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 12,5% ročne zo sumy 163.209,72 eura od 19. decembra 2003 do zaplattenia a vo výške 9% ročne zo sumy 69.947,025 eura od 22. júla 2004 do zaplattenia (výrok I.), žalovanému 2/ určil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 233.156,75 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 12,5% ročne zo sumy 163.209,72 eura od 19. decembra 2003 do zaplattenia a vo výške 9% ročne zo sumy 69.947,025 eura od

22. júla 2004 do zaplattenia (výrok II.) a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok III.)

4.1. V úvode svojho odôvodnenia odvolací súd skonštatoval, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď rozhodol o tom, že žalobkyňou uplatňované nároky je potrebné posúdiť ako bezdôvodné obohatenie vzniknuté žalovaným zhodnotením nehnuteľnosti v ich vlastníctve žalobkyňou. Rovnako podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie správne vzal za základ poúdenia výšky nároku žalobkyne znalecký posudok Ing. S., PhD. č. X/XXXX v spojení s jeho doplnením č. XX/XXXX, čím aj ustálil výšku žalovanej pohľadávky. Pokiaľ žalovaní namietali predmet znaleckého dokazovania, odvolací súd uviedol, tieto námietky podľa odvolacieho súdu ničím nepodložili. Rovnako nie je podľa odvolacieho polemika žalovaných ohľadne použitej metódy znalcom spôsobilá spochybníť prijaté odborné závery, navyše jej použitie bolo v priebehu konania objasnené.

4.2. K námietke žalovaných o nedostatku aktívnej legitimácie žalobkyne na prisúdenie zhodnotenia nebytového priestoru predchádzajúcou nájomníckou odvolací súd uviedol, že posúdil túto námietku ako nedôvodnú, keďže predmetom postúpenia nebol celý záväzkový vzťah zo zmluvy o nájme. V danom prípade bola B. D. na žalobkyňu postúpená pohľadávka na zaplattenie hodnoty toho, o čo sa v dôsledku stavebných úprav zvýšila hodnota nehnuteľnosti, a pre jej identifikáciu sa nevyžaduje, aby bol uvedený aj právny dôvod vzniku postupovanej pohľadávky.

4.3. Vzhľadom na uznesenie dovolacieho súdu odvolací súd na odvolacom pojednávaní vykonal dokazovanie (znaleckým posudkom Doc. Ing. A. I. č. XX/XXXX) na účely dôsledného posúdenia tvrdenia žalovaných týkajúcich sa ustálenia skutočností ohľadom obvyklého nájomného v danom mieste a čase, ktorého predmetom sú obdobné nebytové priestory, a teda vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalobkyne a zároveň, či práve na úkor žalovaných došlo k bezdôvodnému obohateniu. Následne odvolací súd vo svojom odôvodnení vypočítal na základe znaleckého posudku výšku obvyklého nájomného, a po odpočítaní zaplatteného nájmu vyplývajúceho z obsahu spisu uviedol, že celkový nárok žalovaných na vydanie bezdôvodného obohatenia vyčíslil na sumu 651.326, 94 eura.

4.4. Odvolací súd ďalej uviedol, že aj v prípade, ak by sa považoval na základe doplneného dokazovania znalecký posudok č. XX/XXXX za objektívny základ pre ustálenie výšky obvyklého nájomného, je potrebné zaoberať sa tým, či tento vyčíslený nárok žalovaných na vydanie bezdôvodného obohatenia je spôsobilý na započítanie proti pohľadávke žalobkyne, a to z hľadiska hmotnoprávných námietok žalobkyne. Dovolací súd sa dovolacími námietkami žalovaných týkajúcimi sa právneho záveru odvolacieho súdu o nespôsobilosti ich pohľadávky na započítanie v zmysle kogentných ustanovení Občianskeho zákonníka nezaoberal, a preto vychádzal odvolací súd z toho, že v tejto časti nepovažoval dovolací súd právne závery odvolacieho súdu za nesprávne, a neprihliadal na ne. V danom prípade tak odvolací súd zotrval na závere, že žalovaní si neprípustne uplatnili voči žalobkyni na započítanie pohľadávku, ktorá nebola splatná, a k právne účinnému započítaniu tak nemohlo dôjsť. Podľa odvolacieho súdu započítací prejav z 26. júna 2007 ako ani 09. júla 2007 neobsahuje žiadny prejav vôle žalovaných, ktorý by bolo možné vyložiť ako výzvu na plnenie. Rovnako ani úkon ktorý žalovaní urobili v priebehu k konania, bez toho, aby predtým vyzvali žalobkyňu na zaplattenie. Podľa odvolacieho súdu tak žalovaní neprivodili splatnosť pohľadávky doručením výzvy na plnenie, preto do 01. júla 2007 kvalifikovane nevyzvali na plnenie pohľadávky, čím nemohlo dôjsť k stretu pohľadávok k 01. júla 2007, rovnako ako v roku 2003. K žalobkyňou vznesenej námietke premlčania odvolací súd uviedol, že vzhľadom na to, že sa pohľadávka žalovaných nestala splatnou, nedošlo k stretu pohľadávok a teda nebolo možné posúdiť, či si žalovaní neprípustne uplatnili na započítanie pohľadávku, ktorá bola premlčaná. Splatenosť mohla nastať len u časti pohľadávky žalovaných, ktorú si (už skôr) uplatňovali v konaní na Okresnom súde Bratislava I.

4.5. Odvolací súd ďalej konštatoval, že si žalovaní uplatnili na započítanie nielen pohľadávku vzájomnú voči žalobkyni na vydanie bezdôvodného obohatenia ale aj pohľadávku na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorú mali voči B. D. za čas užívania nehnuteľnosti. Je podľa odvolacieho súdu nepochybné, že v čase oznámenia postúpenia nebola pohľadávka žalovaných voči B. D. splatná. Pokiaľ sa však nestala splatnou ani k momentu úkonu započítania nedošlo k účinnému započítaniu tejto nesplatnej pohľadávky žalovaných voči splatnej pohľadávke B. D. a žalobkyne. Navyše žalovaní si voči žalobkyni ako postupníkovi nespĺnili notifikačnú povinnosť v lehote bez zbytočného odkladu. Zmeškanie uvedenej lehoty malo podľa odvolacieho súdu za následok zánik oprávnenia žalovaných započítať si voči žalobkyni svoju pohľadávku, ktorú mali voči B. D.. Vzhľadom na právne závery o nespôsobilosti

pohľadávky žalovaných na započítanie zamietol odvolací súd návrhy žalovaných na doplnenie dokazovania vykonaním znaleckého dokazovania a dopytom na E. na posúdenie výšky nároku žalovaných.

4.6. K úrokom z omeškania odvolací súd uviedol, že sa žalovaní dostali do omeškania s plnením dlhu, keď na výzvy právneho predchodcu žalobkyne neplnili ním požadované náklady na rekonštrukciu vykonanú B. D.. Podľa odvolacieho súdu neobstojí ani námietka žalovaných, že úroky z omeškania z vydania bezdôvodného obohatenia nebolo možné priznať pred skončením nájmu, keďže sa v danom prípade podľa odvolacieho súdu jedná o vyporiadanie nárokov z bezdôvodného obohatenia na základe neplatnej nájomnej zmluvy.

4.7. O nároku na náhradu trov celého konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 2 v spojení s § 255 ods. 2 CSP tak, že vzhľadom na čiastočný úspech každej zo strán v konaní žiadnej strane nepriznal nárok na náhradu trov konania.

5. Žalovaní (ďalej aj ako „dovolatelia“) podali voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. V úvode podaného dovolania podali návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia, ktorý odôvodňovali výškou sumy, možným dopadom exekúcie na žalovaných ako aj samotným subjektom žalobkyne. Ďalej zopakovali odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu ako aj skutkové okolnosti prípadu.

5.1. Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolatelia videli v nerešpektovaní záverov kasačného rozhodnutia dovolacieho súdu vydaného vo veci spočívajúcom v ignorovaní povinnosti zaoberať sa otázkou výšky ich vzájomného nároku voči žalobcovi na vydanie bezdôvodného obohatenia v kontexte splnenia hmotnoprávných predpokladov. Súd ignoroval svoje povinnosti a tým potom aj náležite odôvodniť základ z ktorej vychádzal pri stanovení výšky bezdôvodného obohatenia len s tým, že „je to vlastne úplne jedno“, v dôsledku nespôsobilosti pohľadávky na započítanie, pričom sa účelovo odvolal na rozhodnutie najvyššieho súdu opierajúc sa o záver o jeho nespochybnení nespôsobilosti pohľadávky na započítanie, pričom odvolaciemu súdu muselo byť zrejmé, a vyplýva to aj zo zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu, že najvyšší súd sa nemohol zapodievať otázkou právneho posúdenia a to vzhľadom na to, že identifikoval dôvody zmatečnosti pre zrušenie rozhodnutia, čo ho zároveň diskvalifikuje skúmať dôvodnosť dovolania z ďalších nastolených dôvodov. Podľa dovolateľov je napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu tiež nepreskúmateľné, keď náležite nevysvetlil, a to v kontexte vykonaného dokazovania jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach, prečo je rozhodujúcou listinou - dôkazom pre ustálenie výšky bezdôvodného obohatenia práve znalecký posudok Ing. I.. Rovnako nevysvetlil prečo nevyhovel návrhu, či žalobcu tak aj žalovaného, na vykonanie znaleckého dokazovania v intenciách záväzného príkazu najvyššieho súdu, a to najmä ak boli k dispozícii aj iné listinné dôkazy (nájomné zmluvy, odborné stanoviská a pod.). Súd tiež neodôvodnil, prečo nebolo relevantným dôkazom potvrdenie E., nájomné zmluvy predložené žalobcom a pod. Podľa dovolateľov tak absentuje akékoľvek odôvodnenie, že práve takto určená výška má predstavovať obvyklú výšku nájomného, ktorá sa má hradiť v intenciách ustanovenia § 451 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“). Záverom žalovaní poukázali tiež na to, že bez relevantného odôvodnenia je aj konštatovanie odvolacieho súdu, že v čase uplatnenia procesnej obrany, či už formou kompenzačnej námietky, a potom aj vzájomnej žaloby nemohlo prísť k účinnému započítaniu pohľadávky pre absenciu jej splatnosti, nakoľko žalobkyňa nebola na jej plnenie vyzvaná, keď z ustálenej rozhodovacej praxe vyplýva, že za písomnú výzvu na plnenie sa považuje aj žaloba. Z hľadiska zásady „iura novit curia“ je zrejmé, že každé podanie strany sporu sa má posudzovať podľa formy, a nie podľa obsahu.

5.2. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolatelia uviedli, že právnou otázkou, ktorou sa odvolací súd zaoberal bola aj spôsobilosť započítať pohľadávku žalovaných, pokiaľ započítanie bolo realizované vo forme kompenzačnej námietky vznesenej v priebehu konania. Z tejto situácie tak dovolatelia naformulovali právnu otázku, ktorá ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená, a to „...Možno za písomnú výzvu na plnenie považovať aj kompenzačnú námietku vznesenú v konaní, pričom potom ako sa dostane do dispozičnej sféry strany sporu, spôsobuje splatnosť pohľadávky?“ Po zopakovaní doterajšej argumentácie dovolatelia uviedli, že z ustálenej rozhodovacej praxe vyplýva, že za kvalifikovanú výzvu sa považuje aj žaloba, v ktorom prípade splatnosť nastáva prvý deň po doručení žaloby dlžníkovi. Splatnosť záväzku, a teda začiatok omeškania dlžníka, nastáva v

takomto prípade nasledujúci deň po dni, keď bol dlžník vyzvaný veriteľom k plneniu. (6MCdo/22/2011, 1Cdo/210/2005). Pokiaľ z hľadiska žaloby stanovené účinky nie sú sporné, je podľa dovolateľov otázkou zásadného právneho významu, či sa rovnaké účinky môžu spájať aj s kompenzačnou námietkou vznesenou v konaní. Pokiaľ preto predstavuje kompenzačná námietka úkon, ktorý je svojou podobou obdobný žalobe, a zároveň vyvoláva obdobné účinky ako žaloba, je podľa dovolateľov nevyhnutne analogicky použiť aj účinky s ňou spojené, ktoré sa týkajú najmä možnosti, aby kompenzačná námietka bola zároveň výzvou, ktorá spôsobí zosplatnenie pohľadávky potom, čo sa dostane do sféry dispozície druhej strany sporu. Na základe uvedeného žalovaní navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení k dovolaniu zopakovala dôvody dovolania žalovaných a uviedla, že považuje dovolanie za nesplňajúce podmienky prípustnosti. V rozhodnutí odvolacieho súdu podľa nej najvyšší súd nepredložil žiadny záväzný právny názor či záver k posúdeniu otázok, a tento záver nie je možné ani implicitne z odôvodnenia vyvodzovať, čím je podľa žalobkyne nepravdivé tvrdenie žalovaných, že odvolací súd nerešpektoval názor odvolacieho súdu. Podľa žalobkyne sa práve naopak odvolací súd striktne zaoberal otázkou výšky bezdôvodného obohatenia, a riešil aj námietku nedostatku dôvodov pre pripustenie/nepripustenie vykonania dôkazu znaleckým posudkom Ing. I. č. XX/XXXX, a to tak, že odvolací súd v novom odvolacom konaní daný dôkaz vykonal, zároveň ustálil aj výšku bezdôvodného obohatenia vyplývajúcu z tohto posudku. Podľa žalobkyne sa v prípade žalovaných jedná len o nelogický pokus presadiť právne závery v jednej konkrétnej otázke k otázke inej. Predstava žalovaných, že má dovolací súd dať v novom rozhodnutí usmernenie v takom zmysle, že sa má ignorovať zjavný hmotnoprávny nedostatok nimi započítavaného nároku a priznať ho do výšky určenej pochybným znaleckým posudkom je podľa názoru žalobkyne neudržateľná. K námietkam žalovaných vo vzťahu k vyhodnoteniu dôkazu, a to znaleckého posudku Ing. I. žalobkyňa uviedla, že takáto námietka opäť nemá základnú procesnú logiku a je nutné ju označiť za zmätočnú. Žalobkyňa ďalej uviedla, že si žalovaní vlastným zavinením nezaložili ani formálnu splatnosť svojich započítavaných nárokov, a nadväzne po prevzatí oznámenia o postúpení pohľadávok novému veriteľovi neoznámili existenciu svojich pohľadávok na započítanie, k čomu sa podľa žalobkyne odvolací súd dôsledne a zrozumiteľne vyjadril, pričom žalobkyňa následne uviedla právne závery k veci. K dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalobkyňa poukázala na to, že s cieľom sanovať svoju nečinnosť sa žalovaní pokúšajú len poprieť základné charakteristiky a rozdiel medzi inštitútni výzvy a úkonu započítania. Žalobkyňa ďalej uviedla, že nie je pravdou, že je nastolená otázka žalovanými neriešená v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu, a poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu (5Obdo/9/2021, 5Cdo/266/2010, 1MCdo/11/2008 a 4MCdo/14/2011). Na záver sa žalobkyňa vyjadrila k odkladu vykonateľnosti rozhodnutia kde uviedla, že argumentácia žalovaných nezakladá dôvody hodné osobitného zreteľa pre odklad vykonateľnosti rozhodnutia, a navrhla, aby najvyšší súd dovolanie žalovaných odmietol, prípadne zamietol.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie podľa odvolacieho dôvodu § 420 písm. f) CSP treba považovať za prípustné a zároveň za dôvodné. Na odôvodnenie, prečo bol namiesto takýto postup uvádza nasledovné:

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

9. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v

tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Dovolatelia vyvodzujú prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP, v zásadnom argumentujúc tým, že odvolací súd (i) porušil princíp právnej istoty porušením kasačnej záväznosti právneho názoru najvyššieho súdu zaujatého v tej istej právnej veci a vyjadrené v jeho zrušujúcom rozhodnutí pri následnom rozhodovaní odvolacieho súdu napadnutým rozsudkom a (ii) právo na preskúmateľné rozhodnutie súdu.

11. Dovolací súd v plnom rozsahu odkazuje na svoje úvahy a závery uvedené v dovolacom rozhodnutí vydaným v tomto spore (sp. zn. 7Cdo/262/2021). Zároveň zdôrazňuje, že súčasťou procesných záruk práva na spravodlivé súdne konanie je povinnosť súdu poskytnúť dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

12. Pri realizácii práva na spravodlivý proces vystupuje do popredia požiadavka, aby orgány pri aplikácii práva postupovali v obdobných situáciách rovnako, aby nedochádzalo k svojvôli. Obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie právnej istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (IV. ÚS 209/2010, m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05). Aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v ich rozhodnutiach nemajú v právnom poriadku Slovenskej republiky charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06). V danom prípade sa preto odvolací súd v zmysle princípu právnej istoty mal vysporiadať pre vec relevantnými námietkami.

13. Dovolací súd v danej veci opakovane zdôrazňuje, že medzi práva strany sporu civilného súdneho konania na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na riadne a vyčerpávajúce odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite, v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP odôvodniť, je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa vyporiadava so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

14. Podľa § 455 CSP ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu.

15. Viazanosť súdu nižšej inštancie právnym názorom súdu vyššej inštancie je zároveň vykonaním ústavného princípu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ktorého je integrálnou súčasťou. Nerešpektovanie právneho názoru dovolacieho súdu vyjadreného v zrušujúcom rozhodnutí je preto porušením tak § 455 CSP, ako aj základného práva strany sporu na súdnu a inú právnu ochranu. Postup súdu nižšej inštancie, spočívajúci v nerešpektovaní záväzného právneho názoru vysloveného v uznesení súdu vyššej inštancie, a to len na základe vlastného uváženia, narúša tiež princíp právnej istoty (pozri R 76/2016).

16. Pokiaľ má byť súd, ktorému je vec po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu vrátená na ďalšie konanie viazaný právnym názorom dovolacieho súdu, musí byť tento právny názor uvedený v

odôvodnení rozsudku dovolacieho súdu. Musí z neho vyplývať, prečo bolo rozhodnutie súdu nižšej inštancie zrušené, prečo bolo považované za nesprávne, v čom spočívajú nedostatky dokazovania, skutkových záverov, prípadne nedostatky právneho posúdenia veci. Nižší súd je teda viazaný (len) takým právnym názorom, ktorý bol základom pre rozhodnutie dovolacieho súdu. Súd nižšej inštancie je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu tak pri posudzovaní otázok hmotného práva (napr. z hľadiska toho, ktorý právny predpis má byť aplikovaný, ako ho treba interpretovať), ako aj pri aplikácii procesných predpisov (napr. z aspektu dovolacím súdom vytýkaných väd dokazovania, iných väd majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci). Určením záväznosti tohto právneho názoru chce zákon zabrániť tomu, aby sa súd nedopustil rovnakého právneho omylu ako pôvodne, lebo inak by sa pri čisto kasačnom princípe teoreticky nikdy nemuselo dospieť k správne konečnému riešeniu (Števíček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J. Tomašovič, M., a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1447).

17. V prejednávanej veci neexistoval dôvod, pre ktorý by odvolací súd nemal byť viazaný právnym názorom dovolacieho súdu, ktorý sa v odôvodnení zrušujúceho uznesenia vysporiadal s dôvodmi, pre ktoré bol pôvodný rozsudok odvolacieho súdu zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Z obsahu predmetného kasačného rozhodnutia dovolacieho súdu (sp. zn. 7Cdo/262/2021) pre odvolací súd zreteľne vyplývala požiadavka prijateľným spôsobom vysporiadať sa s nevykonaním žalovanými navrhovaného znaleckého dokazovania za účelom zistenia výšky bezdôvodného obohatenia žalobcu na ich úkor spočívajúceho v užívaní nebytových priestorov nachádzajúcich sa v nehnuteľnosti v spoluvlastníctve žalovaných pre neplatnosť nájomnej zmluvy. Najvyšší súd zdôraznil potrebu dôsledného dokazovania obvyklého nájomného sporných nebytových priestorov v danom mieste a čase, a teda vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalobcu. Najvyšší súd v tejto súvislosti poznamenal, že bolo nepochopiteľné vytýkať žalovaným, že im bol poskytnutý dostatočný priestor na preukázanie výšky nároku uplatneného v konaní započítacou námietkou (od roku 2007 pozn.), a preto nimi navrhované vykonanie znaleckého dokazovania súdom po 10 rokoch je v absolútnom rozpore s článkom 17 CSP (bez využitia inštitútu sudcovskej koncentrácie konania od účinnosti Civilného sporového poriadku), ak súčasne nebolo v odôvodneniach rozhodnutí súdov nižších inštancií konštatované úmyselné naťahovanie sporu navrhovaným dokazovaním zo strany žalovaných. Navyše ak nižšie súdy na jednej strane tvrdili, že návrh na vykonanie znaleckého dokazovania nenapĺňa predpoklady § 207 CSP, nakoľko v danom prípade nešlo o posúdenie skutočností, na ktoré sú potrebné odborné znalosti, a na strane druhej nepovažovali za dostatočný dôkaz nimi predložené vyjadrenie Národnej asociácie realitných kancelárií Slovenska k výške ceny nájomného v rozhodnom období. Podľa najvyššieho súdu súladným s ustálenou súdnou praxou pri určovaní rozsahu a výšky bezdôvodného obohatenia založeného užívaním nebytových priestorov na základe neplatnej nájomnej zmluvy bolo vychádzať z toho, že výška bezdôvodného obohatenia zodpovedá všeobecnej hodnote nájomného v danom čase a mieste (t. j. sumám obvykle vynakladaným v danom mieste a čase na užívanie obdobných nebytových priestorov - pozn.), ktorú zaužívanú súdnu prax si zhodne osvojili i nižšie súdy pri rozhodovaní v danej právnej veci. Preto zmätočne vyznelo konštatovanie odvolacieho súdu, že za dôkaznej situácie, keď nebolo jednoznačne preukázané aká suma zodpovedá všeobecnej hodnote nájomného v danom čase a mieste, bola výška nájomného pôvodne dojednaná medzi zmluvnými stranami (50.000 Sk/mesačne) jediná v konaní objektivizovaná, i primeraná, ak na druhej strane z odôvodnenia vyplýva, že súdy mali k dispozícii i znalecké posudky vypracované na základe objednávky žalobcu vo veci určenia všeobecnej hodnoty nájmu nebytových priestorov, ktorých sa týka tiež nárok žalovaných v danej veci, s ktorými znaleckými posudkami ako listinnými dôkazmi sa súdy nevysporiadali, resp. neuviedli prečo nie sú pre danú vec použiteľné. Rozporuplná bola aj dedukcia odvolacieho súdu o nesplnení predpokladov na nariadenie znaleckého dokazovania na ustálenie všeobecného nájmu nebytových priestorov v rozhodnom období na návrh žalovaných s odôvodnením, že v danom prípade sa nejedná o posúdenie skutočností, na ktoré je treba vedecké poznatky, navyše bez vysvetlenia čo súd viedlo k takémuto záveru, a to za súčasného odmietnutia vyjadrenia Národnej asociácie realitných kancelárií Slovenska k výške ceny nájomného za rozhodné obdobie s vlastným výpočtom, ktorý výpočet mal predstavovať odplatu za užívanie nebytových priestorov žalobcom ako bezdôvodné obohatenie. Protirečivé bolo aj následné konštatovanie súdov, že tento dôkaz predložený žalovanými je nepostačujúci pre objektívne posúdenie výšky nároku žalovaných, pretože jeho sila bola spochybnená rozdielnymi závermi znaleckých posudkov predložených

žalobcom, ktoré dôkazy ale súdy nepoužili.

18. Odvolací súd po vrátení veci kasačným uznesením dovolacieho súdu (sp. zn. 7Cdo/262/2021) napadnutým rozsudkom nanovo potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, z ktorého rozhodnutia, v kontexte opakovaných námietok dovolateľov proti nevyhoveniu návrhu na nariadenie nového znaleckého dokazovania na zistenie výšky bezdôvodného obohatenia, t.j. toho, čo im mal vydať žalobca za užívanie ich nehnuteľností bez právneho dôvodu, nakoľko nájomná zmluva bola vyhlásená za neplatnú právoplatným rozhodnutím súdu, nie je zrejmé, z akého dôvodu návrhu nevyhovel a rozhodol sa vychádzať zo znaleckého posudku Ing. I. č. XX/XXXX, ktorý znalecký posudok zrejme považoval za objektívny základ pre ustálenie výšky obvyklého nájomného v danom mieste, bez relevantného zdôvodnenia, prečo je to práve výška nájomného stanovená daným znaleckým posudkom, ktorá má predstavovať základ pre stanovenie výšky bezdôvodného obohatenia žalobcu, ak boli k dispozícii aj iné listinné dôkazy (iné znalecké posudky, nájomné zmluvy, odborné stanoviská a pod.). Stalo sa tak i napriek závažným výhradám žalobcu z podania zo dňa 19. 04. 2023, prílohou ktorého boli aj nájomné zmluvy uzatvorené s inými nájomníkmi (t.j. 3 osobami), v podstate pre jeho neúčelnosť, nepresvedčivosť a nepreskúmateľnosť a tiež výhradám žalovaných z podania doručeného odvolaciemu súdu 24. 04. 2023, t.j. pred uskutočnením nariadeného pojednávania odvolacieho súdu na deň 25. 04. 2023, ktoré výhrady odvolací súd ponechal bez povšimnutia ako v odvolacom konaní, tak aj v odôvodnení napadnutého rozsudku. Z odôvodnenia nevyplýva ani to, ako sa odvolací súd vysporiadal s návrhom žalovaných na doplnenie dokazovania nariadeným novým znaleckým dokazovaním. Následne sa odvolací súd zaoberal už len tým, či takto ustálený nárok žalovaných na vydanie bezdôvodného obohatenia je spôsobilý na započítanie proti pohľadávke žalobcov z hľadiska hmotnoprávných námietok žalobcu v prvoinštančnom konaní (premlčanie, započítanie nesplatnej pohľadávky). Jeho argumentácia bola založená na tom, že keď ak sa dovolací súd v kasačnom uznesení námietkami dovolateľov (žalovaných) týkajúcich sa právneho posúdenia odvolacieho súdu v skoršom zrušenom rozhodnutí o nespôsobilosti ich pohľadávky na započítanie v zmysle kogentných ustanovení Občianskeho zákonníka nezaoberal, nepovažoval ich za nesprávne, a nebol tak dôvod na ne opätovne neprihliadnuť (pozri aj bod 25. odôvodnenia napadnutého rozsudku) a následne v celom rozsahu doslovne prebral o danej právnej otázke právne posúdenie zo skoršieho zrušeného rozsudku bez toho, aby v nich čo i len náznakom reagoval na námietky žalovaných zhrnuté v ich prvom dovolaní pri namietaní nesprávneho právneho posúdenia veci, ktoré námietky nie sú bez významu a v odvolaní ich žalovaní v celom rozsahu použiť nemohli, pretože sa vzťahovali na nové právne posúdenie podané až odvolacím súdom (t.j. mimo rámec rozhodnutia súdu prvej inštancie napadnuté odvolaním žalovaných). Súd prvej inštancie totiž pri otázke kompenzačnej námietky iba všeobecne uviedol, že námietka nespĺňa základné náležitosti právneho úkonu (zrozumiteľnosť a určitosť), vyčíslenie nie je relevantne zdôvodnené, nemá žiadny reálny základ a to všetko bez bližšieho vysvetlenia. Zdôraznil tiež, že žalovaná strana nesie v tomto smere dôkazné bremeno, pričom žiadne relevantné dôkazy nepredložila a nepreukázala výšku nároku (bod 33. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie druhého v poradí). Následne sa súd podrobnejšie zaoberal už len dôvodmi nepreukázania výšky vzájomnej pohľadávky. Žalovaní v odvolaní polemizovali s názorom prvoinštančného súdu o neurčitosti kompenzačnej námietky a s názorom o nepreukázaní základu a výšky vzájomnej pohľadávky (pozri odvolanie žalovaných z 12. 01. 2018). Na danú odvolaciu námietku žalovaných odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku po citácii použitých hmotnoprávných zákonných ustanovení reagoval iba riešením otázky absencie splatnosti vzájomnej pohľadávky a jej právnych následkov na účinky započítacieho prejavu (s čím sa súd prvej inštancie nezaoberal) bez spochybnenia formálnych nedostatkov právneho úkonu započítania.

19. Vychádzajúc z predchádzajúcich bodov 17. a 18. podľa dovolacieho súdu bez pochybnosti vyplýva taký postup odvolacieho súdu, ktorým nereflektoval a obišiel kasačnú záväznosť zrušujúceho rozhodnutia najvyššieho súdu, pričom takýto postup je v hrubom rozpore s princípom právnej istoty.

20. Nad rámec uvedeného dovolací súd považuje za potrebné poukázať, že nerešpektovanie právneho názoru dovolacieho súdu vyjadreného v zrušujúcom rozhodnutí je v kontexte prejednávanej veci o to závažnejšie, že odvolací súd aj napriek tomu, že pristúpil k pojednaniu veci na odvolacom pojednávaní dňa 25. 04. 2023, pri opätovnom rozhodovaní, čo vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku, tie

zásadné námietky sporových strán týkajúce sa výšky vzájomnej pohľadávky žalovaných voči žalobcovi a jej spôsobilosti na započítanie vedome prehliadol.

21. Potom skutočne bez relevantného odôvodnenia vyznie nielen záver o výške žalovanými uplatnenej vzájomnej pohľadávky z bezdôvodného obohatenia ale aj záver odvolacieho súdu, podľa ktorého v čase uplatnenia procesnej obrany, podľa žalovaných formou kompenzačnej námietky na pojednávaní dňa 26. 06. 2007, potom aj vzájomnej žaloby podaním doručeným súdu dňa 09. 07. 2007 s upresnením započítavanej pohľadávky na výzvu súdu podaním zo dňa 02. 05. 2008, nemohlo prísť k účinnému započítaniu pohľadávky pre absenciu jej splatnosti, nakoľko žalobca nebol na jej plnenie vyzvaný (bod 36. odôvodnenia napadnutého rozsudku), práve ktorý úsudok žalovaní svojou argumentáciou vyvracajú, pretože na túto argumentáciu odpoveď od odvolacieho súdu nedostali.

22. Dovolaciemu súdu nedá nereagovať aj na mylný dohad odvolacieho súdu, že nereagovaním na námietky nesprávneho právneho posúdenia z dovolania žalovaných majúce dopad na právne posúdenie ne/spôsoblosti ich pohľadávky na započítanie (dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP) pri zistení zmätočnej vady podľa § 420 písm. f) CSP so zákonným následkom zrušenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu a vrátenia veci na ďalšie konanie znamená odobrenie právneho posúdenia veci o danej právnej otázke odvolacím súdom. Z hľadiska materiálneho chápania ochrany práva na spravodlivý proces sa práve zrušením rozhodnutia pre zmätočnosť vady opätovne súdu otvára priestor nielen na nápravu zistených procesných pochybení, vrátane povinnosti presvedčivým a akceptovateľným spôsobom odôvodniť do úvahy prichádzajúci spôsob interpretácie relevantných právnych noriem ale tiež na možnú zmenu právneho názoru, ktorú možnosť súdna judikatúra nevylučuje (porov. III. ÚS 46/2013), čoho si dovolací súd nemôže byť dopredu vedomý, čím by neprípustne vec prejudikoval.

23. Dovolací súd preto po tom, čo dospel k záveru, že prvé dovolanie žalovaných bolo prípustné podľa ustanovenia § 420 CSP (pre zmätočnosť vady) v zrušujúcom kasačnom rozhodnutí (sp. zn. 7Cdo/262/2021) neposudzoval opodstatnenosť argumentácie žalovaných týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom (podľa § 421 ods. 1 CSP). Postupoval pritom v súlade so svojou rozhodovacou praxou, ktorá sa ustálila na názore, že u dôvodne namietanej vady zmätočnosti (pri ktorej existencii musí byť dovolaním napadnuté rozhodnutie vždy zrušené a vec vrátená jeho pôvodcovi na ďalšie konanie) ide o takú procesnú nesprávnosť, pri ktorej je posudzovanie otázok súvisiacich so správnosťou právneho posúdenia veci predčasné (5Cdo/29/2016, 1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 8Cdo/70/2017, 3Cdo/146/2018 a 4Cdo/191/2018).

24. V danom kontexte to platí aj vo vzťahu k názoru žalovaných z dovolania, že pokiaľ by mal najvyšší súd za to, že je správny záver odvolacieho súdu ohľadne základu nároku - nespôsobilosti pohľadávky na započítanie, nezrušíl by skorší rozsudok odvolacieho súdu, a to aj v kontexte systematiky, keď je irelevantné zapodievať sa výškou, ak neexistuje základ.

25. Bol to práve odvolací súd, ktorý ak považoval základ nároku žalovaných uplatnený voči žalobcovi v rámci obrany za nedôvodný (v danom prípade pre nespôsobilosť nimi tvrdenej vzájomnej pohľadávky na započítanie pre absenciu splatnosti), nemal dôvod sa v rozhodnutí zaoberať jej výškou. Ak k tomu ale pristúpil, bolo jeho povinnosťou podať o tom v rozhodnutí riadne a vyčerpávajúce odôvodnenie, čo sa nestalo a nestalo sa tak opäť ani v napadnutom rozsudku (pozri bod 18. tohto odôvodnenia).

26. Najvyšší súd zdôrazňuje, že i z recentnej judikatúry ústavného súdu vo vzťahu k všeobecnému súdnictvu vyplýva, že jednou z garancií obsiahnutých v pojme práva na spravodlivý proces je aj celkom nepochybné právo účastníka, resp. strany sporu na riadne odôvodnenie, nielen na uvedenie „aspoň nejakých“ dôvodov, ale dostatočných argumentov reagujúcich na relevantné námietky odvolateľa zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom. K naplneniu tohto dovolacieho dôvodu (§ 420 písm. f) CSP, pozn. dovolacieho súdu) preto nedochádza len úplnou absenciou odôvodnenia, ale aj jeho nedostatočnosťou alebo nezrozumiteľnosťou či svojvoľnosťou. Striktné oddeľovanie procesného postupu súdu a rozhodnutia, ktorý je jeho sumárom a výsledkom, nie je ústavne udržateľným

konceptom, pretože celý faktický proces súdu a naň nadväzujúci myšlienkový proces hodnotenia skutkového stavu a jeho subsumovania pod relevantnú právnu normu je stelesnený v odôvodnení rozhodnutia súdu a práve cez odôvodnenie rozhodnutia musí byť preskúmateľný (pozri aj nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 120/2020 z 21. januára 2021, body 37. až 41.). Ústavný súd opakovane vo svojej judikatúre pripomína, že všeobecné súdy pri výklade a aplikácii aj procesných právnych noriem musia uprednostniť vždy ten z rôznych do úvahy prichádzajúcich výkladov, ktorý je priaznivejší, ústretovejší a zabezpečujúci plnohodnotnejšiu realizáciu práv pre účastníka konania. Pretože jednotlivec sa obracia na súd s požiadavkou o poskytnutie súdnej ochrany jeho ohrozenému alebo porušenému právu s dôverou, že táto ochrana bude poskytnutá spravodlivo a v súlade s právnym poriadkom vrátane európskej úrovne štandardov ochrany ľudských práv (II. ÚS 419/2021). K zjavnej neodôvodnenosti (arbitrárnosti) rozhodnutí všeobecných súdov sa vyjadril ústavný súd ďalej tak, že je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy (II. ÚS 302/2019-44 z 20. februára 2020, ods. 17).

27. Preskúmaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vo väzbe na konanie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu nedostatočnosť, resp. absencia argumentácie súdov sa obhájiť nedá, navyše ak z rozhodnutí nie je možné vyčítať pre vec zásadné skutočnosti z pohľadu odvolacej argumentácie žalovaných, ktorá sa potom pochopiteľne preniesla i do tej dovolacej, vrátane pre vec novej právnej argumentácie odvolacieho súdu, pričom treba bezvýhradne trvať na tom, že práve odvolací súd (pokiaľ tak neurobil už súd prvej inštancie) má povinnosť poskytnúť naozaj pádne a dostatočne presvedčivé argumenty na podporu svojho právneho záveru o veci.

28. Vzhľadom na vyslovené porušenie označeného práva najvyšší súd ako to už vysvetlil v bodoch 23. a 22., neposudzoval opodstatnenosť argumentácie žalovaných týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom (podľa § 421 ods. 1 CSP) a napadnuté rozhodnutie musí zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

29. Dovolací súd už ako posledné pripomína, že ak dovolací súd (obdobne to platí i pre súd odvolací) zruší rozsudok odvolacieho súdu a vráti mu vec na ďalšie konanie, odvolací súd nesmie odôvodnenie svojho nového rozsudku koncipovať tak, že iba dopĺňa pôvodné odôvodnenie zrušeného rozsudku. Zrušený rozsudok v čase opätovného rozhodovania už právne neexistuje. (obdobne pozri nález Ústavného súdu SR z 26. apríla 2017, sp. zn. II. ÚS 754/2016) Opomenúť nemožno ani to, že dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia je v demokratickom právnom štáte základnou podmienkou legitimacy každého rozhodnutia súdu. Iba ak je rozhodnutie súdu dostatočne, racionálne a presvedčivo odôvodnené, má verejná moc morálne právo vynucovať jeho rešpektovanie a adresáti rozhodnutia majú morálnu povinnosť ho rešpektovať. Ak súd takto nedokáže odôvodniť svoje rozhodnutie, jeho rozhodnutie sa tým stáva neobhájiteľné, čomu je potrebné sa v ďalšom konaní vyvarovať.

30. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

31. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.